

## ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 2000

### Εισαγωγή: Διεύρυνση και Εμβάθυνση – οι δύο μεγάλες προκλήσεις

Όσο πλησιάζει χρονικά η ώρα της μεγάλης διεύρυνσης της Ε.Ε. που σχεδόν διπλασιάζει τον αριθμό των κρατών-μελών τόσο περισσότερο καθίσταται σαφές ότι η Ένωση αντιμετωπίζει τη μεγαλύτερη πρόκληση της ιστορίας της. Δεν είναι μόνο τα πληθυσμιακά μεγέθη αλλά κυρίως η διαφορετικότητα των υποψηφίων χωρών στις πολιτικές καταβολές και στα επίπεδα κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης που τροφοδοτούν μια συνεχώς εντεινόμενη συζήτηση στο εσωτερικό της Ε.Ε. Αναμφίβολα η Ε.Ε. θα ήταν πολύ κατώτερη των περιστάσεων εάν δεν ανταποκρίνονταν θετικά και έγκαιρα στο αίτημα των υποψηφίων κρατών για συμμετοχή στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι ως ισοτίμων μελών. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί την καλύτερη κατοχύρωση για μόνιμη ειρήνη στην ήπειρό μας και για ανάδειξη της Ε.Ε. σε εξισορροπητική «μεγάλη δύναμη».

Το ερώτημα που τίθεται όμως είναι αν οι θεσμοί που σήμερα διαθέτουμε μπορούν να ανταποκριθούν στη μεγάλη αυτή πρόκληση χωρίς να ανακοπεί η παράλληλη πορεία της ολοκλήρωσης της Ε.Ε. Η απάντηση είναι αρνητική. Χρειαζόμαστε μεγάλες δομικές αλλαγές ώστε οι δύο αυτοί στόχοι να είναι συμβατοί.

Αρκετοί, ήδη προτείνουν νέες μορφές στενότερης συνεργασίας μεταξύ Κ-Μ. Από τις ιδέες του Γερμανού υπουργού Εξωτερικών, έως και τις πρόσφατες δηλώσεις του Γάλλου Προέδρου, ασχέτως των μεταξύ τους διαφορών, καθίσταται σαφές ότι πρόκειται για πορεία μη αναστρέψιμη, η οποία περιλαμβάνει φιλόδοξα σχέδια για μια μορφή Ομοσπονδίας, ένα Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, ή και μορφές συνεργασίας που αυτή τη στιγμή δεν

προβλέπονται ρητά. Εξ άλλου, δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεγονός ότι τα Κ-Μ που αναπτύσσουν κατά κύριο λόγο τις ανωτέρω πρωτοβουλίες, είναι αποφασισμένα να προχωρήσουν ούτως ή άλλως στην πραγματοποίησή τους, είτε μέσα, αλλά είτε και έξω από την ΕΕ.

Τα συμφέροντα της Ελλάδας ταυτίζονται με την πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης. Μόνο μια πολιτικά ενοποιημένη Ευρώπη μπορεί να προσφέρει την κοινοτική αλληλεγγύη για την οικονομική, διπλωματική και στρατιωτική στήριξη που χρειάζεται η Ελλάδα για να αντιμετωπίσει τις συνθήκες αποσταθεροποίησης που αναπτύσσονται στη περιοχή μας. Ιδιαίτερα αν η χώρα μας συμμετάσχει στο κεντρικό πυρήνα αυτών των εξελίξεων. Ούτως ή άλλως πάντως είναι προς όφελός της χώρας μας η ανάπτυξη ενός δευτέρου, μη ανταγωνιστικού αλλά εξισορροπητικού πόλου στις διεθνείς σχέσεις.

Τέλος, είναι σκόπιμο να τονίσουμε ότι οι πιο πάνω γενικές σκέψεις για ένα ομοσπονδιακό μέλλον της Ευρώπης δεν πρέπει να συγχέονται με την τρέχουσα συζήτηση στη Διακυβερνητική (που αναλυτικότερα περιγράφουμε πιο κάτω). Οι θεσμικές προσαρμογές που πραγματεύεται η Διακυβερνητική αφορούν την ανάγκη αντιμετώπισης των επιπτώσεων της διεύρυνσης στη σημερινή λειτουργία της Ε.Ε. και όχι την κάλυψη μελλοντικών αναγκών που προέρχονται από περαιτέρω εμβάθυνση.

### Διεύρυνση της Ε.Ε.

### Η Διεύρυνση με τις χώρες ΚΑΕ

#### Γενικές Πληροφορίες

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης (Ιουν.'93) έθεσε τα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια τα οποία θα πρέπει να εκπληρώσουν οι

υποψήφιες χώρες, ώστε να μπορέσουν να ενταχθούν στην Ε.Ε. Οι 10 χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης υπέβαλαν αιτήματα να αναγνωρισθούν ως υποψήφιες προς ένταξη χώρες το 1995. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε τα εν λόγω αιτήματα με γνωμοδοτήσεις που υπέβαλε στο Συμβούλιο τον Ιούνιο του 1997. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου απεφάσισε την έναρξη διαπραγματεύσεων μόνο με την Κύπρο, την Πολωνία, την Τσεχία, την Ουγγαρία, την Εσθονία και τη Σλοβενία. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο" του Ελσίνκι (10-11/12/99) απεφασίσθη η επίσημη έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων και με τις χώρες του β' ενταξιακού κύματος (Βουλγαρία, Ρουμανία, Σλοβακία, Λετονία, Λιθουανία και Μάλτα), καθόσον κρίθηκε ότι πληρούν τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης. Όσον αφορά τη Τουρκία (βλ. αναλυτικότερα κατωτέρω), στο Ελσίνκι έγινε αποδεκτή η υποψηφιότητα της, αλλά χωρίς να της δοθεί η δυνατότητα έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων λόγω μη πλήρωσης των αναγκαίων προϋποθέσεων.

#### Πρόσφατες Εξελίξεις

Μέχρι το πέρας της πορτογαλικής Προεδρίας ολοκληρώθηκε η πρώτη εξέταση των 29 εκ των 31 διαπραγματευτικών κεφαλαίων για τις υποψήφιες χώρες του Λουξεμβούργου (Κύπρος, Πολωνία, Ουγγαρία, Τσεχία, Σλοβενία και Εσθονία). Η Κύπρος εξακολουθεί να προηγείται από την άποψη της προόδου που έχει επιτελέσει (έκλεισαν προσωρινώς 16 Κεφάλαια), ακολουθούμενη από την Τσεχία (με προσωρινώς κλειστά 13 κεφάλαια), την Εσθονία με 12, την Σλοβενία με 11 και τέλος την Πολωνία και την Ουγγαρία με 10.

Σε συνέχεια των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι, η Ε.Ε. άρχισε στα τέλη Μαρτίου 2000 ενταξιακές διαπραγματεύσεις και με τις υποψήφιες χώρες της Ομάδας του Ελσίνκι (Μάλτα, Βουλγαρία,



Ρουμανία, Σλοβακία, Λετονία και Λιθουανία), σε εκείνα τα κεφάλαια που θεωρείται ότι μπορεί να ανταποκριθεί η κάθε υποψήφια χώρα.

Τονίζεται ιδιαίτερα το γεγονός ότι κάθε υποψήφια χώρα θα κρίνεται βάσει των ιδίων της επιδόσεων, σύμφωνα με την «αρχή της διαφοροποίησης».

### Οι Θέσεις της Ελλάδας

Εξ αρχής η Ελλάδα ήταν θετική και επισπεύδουσα στη προοπτική διεύρυνσης της Ε.Ε. Όχι μόνο λόγω του προφανούς ενδιαφέροντός της για την ενταξιακή πορεία της Κύπρου (βλ. κατωτέρω) αλλά και γιατί θεωρούμε ότι η εξέλιξη αυτή διασφαλίζει συνθήκες ασφάλειας, ειρήνης και ευημερίας στην Ευρώπη. Ειδικότερο ενδιαφέρον έχει για τη χώρα μας η αταλάντευτη ενταξιακή πορεία των δύο υποψηφίων Βαλκανικών χωρών της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας προς τις οποίες ήδη προσφέρουμε τη συνδρομή μας για την ταχύτερη υιοθέτηση του «κοινοτικού κεκτημένου». Παρότι δεχόμαστε ότι ο χρόνος της τελικής ένταξης εξαρτάται από τη πρόοδο που πραγματοποιεί κάθε υποψήφια χώρα θεωρούμε ότι η ανακοίνωση ενός χρονοδιαγράμματος – στόχου μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας θα επενεργούσε θετικά στις προσπάθειες που καταβάλλουν οι χώρες αυτές.

### Ενταξιακή Πορεία Κύπρου

#### Γενικές Πληροφορίες

Η Κύπρος υπέβαλε στις 3.7.90 αίτημα να αναγνωρισθεί ως υποψήφια και να αρχίσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε θετική προς τούτο γνωμοδότηση το 1993. Το Μάρτιο 1995 αποφασίζεται η έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Κύπρο και



τη Μάλτα, έξι μήνες μετά το πέρας της τότε Διακυβερνητικής Διάσκεψης για τη Συνθήκη του Άμστερνταμ. Στη συνέχεια, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου (Δεκ.'97) επιβεβαίωσε την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων και με την Κύπρο (μαζί με τις άλλες 5 χώρες του α' κύματος) και τόνισε ότι η ένταξη της Κύπρου θα πρέπει να ωφελήσει και τις δύο κοινότητες της Νήσου και να συμβάλει ως καταλύτης στην επίλυση του πολιτικού της προβλήματος. Επίσης ζήτησε όπως υλοποιηθεί η βούληση της Κυπριακής κυβέρνησης για τη συμμετοχή της Τ/Κ πλευράς στις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Η σχετική πρόσκληση του προέδρου Κληρίδη εξακολουθεί να ισχύει, πλην όμως δεν έγινε μέχρι τώρα αποδεκτή από την Τ/Κ πλευρά.

#### Πρόσφατες Εξελίξεις

Η κρισιμότερη εξέλιξη στην ενταξιακή πορεία της Κύπρου είναι η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ελσίνκι βάσει της οποίας η επίλυση του πολιτικού προβλήματος δεν αποτελεί προϋπόθεση για την τελική ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. Όπως προαναφέραμε η Κύπρος προηγείται στη πρόοδο των διαπραγματεύσεων όλων των υποψηφίων χωρών και δεν αντιμετωπίζει μείζονα προβλήματα υιοθέτησης του κοινοτικού κεκτημένου. Το Μάρτιο υιοθετήθηκε και ο προενταξιακός Χρηματοδοτικός Κανονισμός και η Εταιρική Σχέση με τη Κύπρο.

#### Οι Θέσεις της Ελλάδας

Θεωρούμε ότι η ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. αποτελεί στοιχείο κλειδί για τη δίκαιη επίλυση του Κυπριακού. Ως εκ τούτου στηρίζουμε με όλες τις δυνάμεις μας την Κυπριακή Δημοκρατία στις ενταξιακές της προσπάθειες. Επιδιώκουμε την πιστή τήρηση των αποφάσεων του Ελσίνκι, έτσι ώστε η ενταξιακή της πορεία να κρίνεται αποκλειστικά με βάση τις επιδόσεις της στην ενσωμάτωση του κοινοτικού κεκτημένου.

Παρακολουθούμε επίσης προσεκτικά τον τρόπο διεξαγωγής των διαπραγματεύσεων έτσι ώστε να αποφευχθεί έστω και έμμεση εμπλοκή των αρχών του ψευδοκράτους.

## **Ευρωπαϊκή Προοπτική Τουρκίας**

### **Γενικές Πληροφορίες**

Η Τουρκία είχε υποβάλει αίτημα να αναγνωρισθεί ως υποψήφια χώρα και να αρχίσει ενταξιακές διαπραγματεύσεις ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του '80. Η Ε.Επιτροπή όμως απέρριψε το τουρκικό αίτημα με γνωμοδότηση που υπέβαλε το 1989. Το Μάρτιο 1995 αποφασίζεται η σύναψη Τελωνειακής Ένωσης με τη Τουρκία. Μετά τα γεγονότα των Ιμίων η Ελλάδα εγείρει αντιρρήσεις στη χρηματοδότηση της Τουρκίας που είχε συμφωνηθεί στα πλαίσια της τελωνειακής ένωσης. Ζήτημα υποψηφιότητας της Τουρκίας ετέθη εκ νέου κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου, όπου αποφασίστηκε και η έναρξη της ενταξιακής διαδικασίας με την Κύπρο. Το εν λόγω Ευρωπαϊκό Συμβούλιο απέρριψε το αίτημα να αναγνωρισθεί η Τουρκία ως "υποψήφια" χώρα και υιοθέτησε τη λεγόμενη "ευρωπαϊκή στρατηγική" για τη χώρα αυτή, ώστε να προσεγγίσει τα κοινοτικά δεδομένα. Παράλληλα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Λουξεμβούργου τόνισε (§35) ότι η ενδυνάμωση των σχέσεων της Τουρκίας με την Ε.Ε. εξαρτάται μεταξύ άλλων και από την εγκαθίδρυση σταθερών και ικανοποιητικών σχέσεων με την Ελλάδα, τη διευθέτηση των διαφορών, ιδιαίτερα μέσω της νομικής οδού, συμπεριλαμβανομένου και του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης και την υποστήριξη των διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο του Ο.Η.Ε. για τη διευθέτηση του κυπριακού. Η Τουρκία αντέδρασε έντονα στα Συμπεράσματα του Λουξεμβούργου διακόπτοντας τη διεξαγωγή των

Συμβουλίων Σύνδεσης με την Ε.Ε. Μετά τους σεισμούς στη Τουρκία τον Αύγουστο 1999 η Ελλάδα για ανθρωπιστικούς λόγους συμφώνησε στη χρηματοδοτική ενίσχυση της Τουρκίας από την Ε.Ε. με συνολικό ποσό 150 εκατ. Ευρώ δωρεάν βοήθεια και 600 εκατ. Ευρώ δάνεια.



### Πρόσφατες Εξελίξεις

Κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ελσίνκι (Δεκ.'99), η Τουρκία αναγνωρίστηκε τελικά υποψήφια χώρα υπό τους όρους που αναφέρουμε παρακάτω, χωρίς όμως να αρχίσει διαπραγματεύσεις, δεδομένου ότι θα πρέπει να εκπληρώσει πρώτα τα πολιτικά κριτήρια της Κοπεγχάγης (δημοκρατικοί θεσμοί, κράτος δικαίου,<sup>4</sup> ανθρώπινα δικαιώματα, σεβασμός και προστασία μειονοτήτων).

Σύμφωνα με την παράγραφο 4 του Ελσίνκι, «τα υποψήφια κράτη συμμετέχουν στη διαδικασία προσχώρησης επί ίσοις όροις και οφείλουν να συμμερίζονται τις αξίες και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ορίζονται στις Συνθήκες. Εν προκειμένω, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τονίζει την αρχή της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, σύμφωνα με το Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών και παροτρύνει τα υποψήφια κράτη να καταβάλουν κάθε προσπάθεια για την επίλυση κάθε εκκρεμούς συνοριακής διαφοράς και άλλων συναφών θεμάτων. Άλλως, θα πρέπει να φέρουν τη διαφορά ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Το αργότερο στα τέλη του 2004, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα επανεξετάσει την κατάσταση ως προς κάθε εκκρεμή διαφορά, ιδίως όσον αφορά στις επιπτώσεις στην ενταξιακή διαδικασία, προκειμένου να προαγάγει την επίλυσή τους μέσω του Διεθνούς Δικαστηρίου». Με τις προβλέψεις της παραγράφου 4 των συμπερασμάτων, τέθηκε το πλαίσιο σύννομης διεθνούς συμπεριφοράς της Τουρκίας, σχετικά με την ειρηνική επίλυση των διαφορών, με ειδικότερη αναφορά στις συνοριακές διαφορές και σε συναφή ζητήματα. Η διαδικασία επίλυσης των διαφορών συνδέεται άμεσα με την ενταξιακή πορεία της χώρας και, με τον τρόπο αυτό, διαμηνύεται στην Τουρκία ότι,

σε περίπτωση μη ικανοποιητικής συμπεριφοράς της, θα υπάρξουν επιπτώσεις στην πρόοδο της ενταξιακής της πορείας. Μετά το Ελσίνκι, το πλέγμα των ελληνο-τουρκικών προβλημάτων και το κυπριακό εντάσσονται πλέον στο πλαίσιο της σχέσης ΕΕ-Τουρκίας και η ΕΕ θα ελέγχει τη συμπεριφορά της Τουρκίας.

Σύμφωνα εξάλλου με την παράγραφο 12 των Συμπερασμάτων του Ελσίνκι, θα εκπονηθεί (φθινόπωρο του 2000), μία "εταιρική σχέση" για την προσχώρηση της Τουρκίας, βάσει των συμπερασμάτων προηγούμενων Ευρωπαϊκών Συμβουλίων, που θα περιέχει τις προτεραιότητες, τους στόχους αλλά και τα μέσα και τις προϋποθέσεις που θα διέπουν την προενταξιακή πορεία της Τουρκίας.

Εξάλλου το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει ένα ενιαίο πλαίσιο για το συντονισμό όλων των πηγών προενταξιακής χρηματοδοτικής ενίσχυσης της Τουρκίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο "ενιαίος χρηματοδοτικός κανονισμός για την Τουρκία" θα αποτελέσει τη νομική βάση της "εταιρικής σχέσης" για την χώρα αυτή και δεν θα περιέχει συγκεκριμένα ποσά. Η Ε. Επιτροπή εκδήλωσε την πρόθεσή της να υποβάλει προς έγκριση τον εν λόγω χρηματοδοτικό κανονισμό το ταχύτερο δυνατό.

Στις 11.4.2000 πραγματοποιήθηκε εξάλλου στο Λουξεμβούργο, η 39η σύνοδος του Συμβουλίου Σύνδεσης ΕΕ-Τουρκίας. Η Κοινή Θέση της Ε.Ε. διατυπώθηκε σύμφωνα με τις οικείες παραγράφους των συμπερασμάτων του Ελσίνκι.

#### Οι Θέσεις της Ελλάδας

Πιστεύουμε ότι η ευρωπαϊκή προοπτική της Τουρκίας και ο στόχος της τελικής ένταξής της στην Ε.Ε. είναι προς το συμφέρον της Ελλάδας,

αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Έχουμε αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες υποστήριξης της προσέγγισης της Τουρκίας στα ευρωπαϊκά πρότυπα μεταφέροντας την ελληνική εμπειρία από την ενσωμάτωση του κοινοτικού κέκτημένου. Παράλληλα υποστηρίζουμε ότι οι αποφάσεις των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων του Λουξεμβούργου και του Ελσίνκι πρέπει να διαπνέουν το σύνολο των σχέσεων Ε.Ε. – Τουρκίας. Κάθε τυχόν απόπειρα παράκαμψής τους κινείται προς λάθος κατεύθυνση. Όχι μόνο γιατί αναπόφευκτα θα συναντήσει την αντίδραση της Ελλάδας, αλλά και γιατί ουσιαστικά καθυστερεί και την ενταξιακή πορεία της Τουρκίας, αφού μπορεί να αναστείλει την ανάληψη προσπάθειας από τη τελευταία να επιλύσει τα ουσιαστικά και μείζονα προβλήματα που διέπουν τις σχέσεις της με την Ε.Ε. στους τομείς του σεβασμού του διεθνούς δικαίου, των σχέσεων καλής γειτονίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της λειτουργίας της δημοκρατίας. Οι απόψεις αυτές θα διέπουν τις ελληνικές ενέργειες κατά τη προσεχή διαπραγμάτευση της προαναφερθείσας εταιρικής σχέσης. Προς την ίδια κατεύθυνση κινούνται άλλωστε και τα πρόσφατα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού συμβουλίου στη Feira.

### **Ε.Ε. – Δυτικά Βαλκάνια**

#### **Γενικές Πληροφορίες**

Μετά τα τραγικά γεγονότα του Κοσσυφοπεδίου, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας (Ιούνιος 1999) επιβεβαίωσε την επιθυμία της Ε.Ε. να οδηγήσει τις χώρες της περιοχής πλησιέστερα στην προοπτική πλήρους ενσωμάτωσης στις δομές της. Αποφάσισε μια συμβατική σχέση νέου τύπου τις «Συμφωνίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης». Για τη σύναψή τους θα λαμβάνεται υπόψη η ιδιαίτερη κατάσταση κάθε χώρας,



συμπεριλαμβανόμενης της προόδου στην περιφερειακή συνεργασία, και με την προοπτική να καταστεί τελικά μέλος της Ε.Ε βάσει των κριτηρίων που καθόρισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κοπεγχάγης.

Στα πλαίσια αυτό οι χώρες των Δ. Βαλκανίων καλούνται να προχωρήσουν σε εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και, ειδικότερα, σε μία σειρά από μεταρρυθμίσεις που αφορούν τους δημοκρατικούς θεσμούς, το σεβασμό στο διεθνές δίκαιο, τα ανθρώπινα και μειονοτικά δικαιώματα, τη απελευθέρωση της οικονομίας κλπ. Σε αντάλλαγμα η Ε.Ε. τους παρέχει αρχικά εμπορικές διευκολύνσεις, σε δεύτερο στάδιο οικονομική βοήθεια, και, τέλος, τη σύναψη των συμβατικών σχέσεων που προαναφέραμε. Εξάλλου μετά από σχετική πολιτική απόφαση στη Διάσκεψη Κορυφής του Ρίο, τον Ιούλιο 1999 αποφασίζεται η εγκατάσταση του Οργανισμού Ανάσυγκρότησης των Βαλκανίων στη Θεσσαλονίκη. Ο Οργανισμός αναλαμβάνει τη διαχείριση των κοινοτικών αναπτυξιακών πόρων που προορίζονται στη περιοχή.

#### Πρόσφατες Εξελίξεις

Μέχρι στιγμής ορισμένες από τις χώρες της περιοχής έχουν προχωρήσει ταχύτερα στη διαδικασία αυτή (ΠΓΔΜ, Κροατία) και ευρίσκονται ήδη στο στάδιο των διαπραγματεύσεων για την επίτευξη Συμφωνίας με την Ε.Ε. Αντίθετα, άλλες, όπως η Αλβανία και η Βοσνία, προχωρούν με πολύ αργά βήματα, ενώ η Σερβία, λόγω ελλείψεως προόδου στις αναγκαίες δημοκρατικές μεταρρυθμίσεις, δεν έχει ακόμη ενταχθεί στη διαδικασία.

Πρόσφατα η Επιτροπή παρουσίασε τις προτάσεις της για το νέο Κανονιστικό πλαίσιο αρωγής προς τα Δ. Βαλκάνια, τον Κανονισμό CARDS, που σκοπεύει στον καλύτερο συντονισμό της παρεχόμενης βοήθειας στη περιοχή.

### Οι Θέσεις της Ελλάδας

Η πολιτική μας συνίσταται στην υποστήριξη και προώθηση της ευρωπαϊκής προοπτικής των βαλκανικών χωρών προκειμένου να κατοχυρώσουμε την ειρήνη, την ασφάλεια και την οικονομική σταθερότητα στο γειτονικό μας χώρο. Παράλληλα επιθυμούμε την ταχύτερη και πληρέστερη εφαρμογή εκ μέρους των βαλκανικών χωρών όλων των προϋποθέσεων που τίθενται από την Ε.Ε. Οι προϋποθέσεις αυτές πρέπει να ενταχθούν ρητά στις Συμφωνίες Σταθεροποίησης και Σύνδεσης. Επιδιώξή μας είναι επίσης να συμπεριληφθεί στις εν λόγω προϋποθέσεις και ο σεβασμός για το απαραβίαστο των συνόρων στην περιοχή.

Για τον Οργανισμό Ανασυγκρότησης στη Θεσσαλονίκη, στόχος μας είναι η ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του, τόσο σε ότι αφορά την έγκριση των προγραμμάτων βοήθειας και ανασυγκρότησης της περιοχής, όσο και τη γεωγραφική επέκταση της δράσης του πέραν του Κοσσυφοπεδίου, όπου δραστηριοποιείται προς το παρόν. Προς αυτή τη κατεύθυνση κινούνται τα συμπεράσματα της Feira μετά από σχετική πρότασή μας. Επιδιώκεται, σε συνεννόηση με το ΥΠΕΘΟ, η μεγιστοποίηση εμπλοκής του ιδιωτικού τομέα στα σχετικά κοινοτικά προγράμματα.

### Ε.Ε. – Μεσόγειος

#### Πρόσφατες Εξελίξεις – Ελληνικές Θέσεις

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Feira υιοθετήθηκε ένα κείμενο πλαίσιο «Η Κοινή Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Μεσόγειο» το οποίο θέτει τους στόχους της Ε.Ε. για την ενίσχυση της πολιτικής και οικονομικής συνεργασίας με τις εκτός Ε.Ε. μεσογειακές χώρες και την προώθηση της

ασφάλειας και της ειρήνης στη περιοχή. Με το κείμενο αυτό η Ε.Ε. αποφεύγει την άμεση εμπλοκή της στις ειρηνευτικές συνομιλίες για το Μεσανατολικό αφού αναφέρεται σε προσπάθειες κατοχύρωσης της ειρήνης μετά την εξεύρεση λύσης στο Μεσανατολικό.

Στο αμέσως προσεχές διάστημα προβλέπεται εξάλλου η έγκριση από την Ε.Ε. του Προγράμματος MEDA II, μέσω του οποίου παρέχονται αναπτυξιακοί πόροι προς τις χώρες της περιοχής. Περιλαμβάνει δράσεις ανάπτυξης υποδομής, επιχειρηματικής συνεργασίας, μορφωτική και πολιτιστική συνεργασία κ.ο.κ.

Στο πρόσφατο παρελθόν η συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωμεσογειακή πολιτική και στα εφαρμοζόμενα αναπτυξιακά προγράμματα ήταν ιδιαίτερα περιορισμένη. Η περιορισμένη αυτή συμμετοχή μας δεν συνάδει με τη γεωγραφική θέση και τους φιλικούς δεσμούς συνεργασίας της Ελλάδας με τις περισσότερες χώρες της περιοχής. Στις νέες προοπτικές που διανοίγουν το MEDA II και η Κοινή Στρατηγική, η Ελλάδα οφείλει να προσδιορίσει τους τομείς αιχμής, όπου με βάσει συγκεκριμένα συγκριτικά πλεονεκτήματα θα αναλάβει πρωτοβουλίες, είτε διμερώς, είτε σε συνεργασία με άλλα κράτη – μέλη. Το ΥΠΕΞ προτίθεται να συστήσει μια ειδική ομάδα δράσης (task force) για αυτό το σκοπό.

### Διακυβερνητική Διάσκεψη

#### Γενικές Πληροφορίες

Οι συζητήσεις αφορούν στη τροποποίηση των θεσμών της Ε.Ε. ενόψει της επικείμενης διεύρυνσής της. Ειδικότερα κατά τη διαπραγμάτευση της συνθήκης του Άμστερνταμ απέμειναν προς διευθέτηση τρία κρίσιμα



θέματα: ο αριθμός των Επιτρόπων, το σύστημα στάθμισης των ψήφων κατά τις ψηφοφορίες στα Συμβούλια Υπουργών και η επέκταση της ειδικής πλειοψηφίας σε θέματα που σήμερα αποφασίζονται με ομοφωνία. Στα προαναφερθέντα «υπόλοιπα του Άμστερνταμ» έχουν εν τω μεταξύ προστεθεί και ορισμένα άλλα ζητήματα θεσμικού εκσυγχρονισμού όπως ο τρόπος κατανομής των Ευρωβουλευτών μεταξύ των κ-μ με ανώτατο όριο τους 700, οι αρμοδιότητες και η „σύνθεση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου καθώς και η αναμόρφωση άλλων ευρωπαϊκών θεσμών όπως η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, η Επιτροπή Περιφερειών κ.α.

#### Πρόσφατες Εξελίξεις

Παρά την έως σήμερα εντατική διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων παραμένουν ανοιχτά όλα τα προαναφερθέντα θέματα. Οι συζητήσεις είχαν περισσότερο τη μορφή της διατύπωσης των επιμέρους εθνικών απόψεων και λιγότερο της διαβούλευσης πάνω σε συνθετικά κείμενα με συναινετικές θέσεις. Σε γενικές γραμμές δημιουργούνται συσπειρώσεις μεταξύ των μικρών χωρών από τη μια πλευρά και των μεγάλων από την άλλη. Η διατυπωθείσα βούληση της νέας Γαλλικής Προεδρίας είναι να επιτύχει συγκλήσεις το ταχύτερο δυνατόν, θέτοντας ως όριο για τη λήψη οριστικών αποφάσεων το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας τον προσεχή Δεκέμβριο. Όμως η εξέλιξη των διαπραγματεύσεων καθίσταται περισσότερο περίπλοκη αφού μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Feira τίθενται πλέον προς συζήτηση και τα ζητήματα που αφορούν τις «ενισχυμένες συνεργασίες». Υπενθυμίζεται ότι ήδη με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ προβλέπεται, υπό όρους, η δυνατότητα ενός αριθμού κ-μ (8 κ-μ) να προχωρούν σε πλαίσια ενισχυμένης συνεργασίας. Όμως οι όροι που θέτει το Άμστερνταμ είναι τόσο περιοριστικοί που, ενόψει της

διεύρυνσης, από πολλούς κρίνονται ως απαγορευτικοί για την ανάληψη οποιασδήποτε πρωτοβουλίας. Η κριτική συγκεντρώνεται κυρίως στη δυνατότητα επίκλησης θέματος εθνικής πολιτικής από ένα κ-μ και η παραπομπή της πρωτοβουλίας στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο όπου η απόφαση λαμβάνεται με ομοφωνία καθώς επίσης στον αριθμό των χωρών που μπορούν να αποφασίσουν ενισχυμένες συνεργασίες και σε ορισμένους άλλους όρους της Συνθήκης. Πέραν αυτού άλλες σκέψεις για συμπερίληψη στη παρούσα Διακυβερνητική θεσμικών τροποποιήσεων που να αφορούν την ΚΕΠΑΑ και το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (βλ. κατωτέρω) φαίνεται προς το παρόν να απομακρύνονται.

#### Οι Θέσεις της Ελλάδας

Για τα «υπόλοιπα του Άμστερνταμ» οι ελληνικές απόψεις, όπως και των άλλων μικρών / μεσαίων χωρών στοχεύουν στο να εξέλθουν από τη διαπραγματεύση με τις μικρότερες δυνατές απώλειες και στο να διατηρηθεί η υφιστάμενη σήμερα ισορροπία μεγάλων – μικρών. Παράλληλα όμως ενδιαφερόμαστε να διαφυλάξουμε τη δυνατότητα της διευρυμένης Ε.Ε. να λαμβάνει αποφάσεις και να προωθεί την εμβάθυνση της ολοκλήρωσης. Υποστηρίζουμε συνεπώς ότι α) στη νέα Επιτροπή κάθε κ-μ πρέπει να διαθέτει ένα Επίτροπο, απορρίπτοντας προτάσεις για εκ περιτροπής εναλλαγή Επιτρόπων β) η στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο να γίνεται με το σύστημα της διπλής πλειοψηφίας (60% των κ-μ εφόσον εκπροσωπούν το 60% του πληθυσμού της Ε.Ε.), απορρίπτοντας προτάσεις για εφαρμογή του ισχύοντος συστήματος με αναστάθμιση ψήφων με αυστηρά πληθυσμιακά κριτήρια γ) η επέκταση της ενισχυμένης πλειοψηφίας να γίνει με εξέταση μίας προς μίας των προτεινομένων περιπτώσεων, εξαιρώντας τις διατάξεις συνταγματικού και θεμελιώδους χαρακτήρα. Όσον αφορά την κατανομή των εδρών του



Ευρωκοινοβουλίου υποστηρίζουμε την προσαρμογή με βάση την ισχύουσα σήμερα κλείδα η οποία διασφαλίζει μια σχετικά ενισχυμένη παρουσία των μικρότερων κ-μ.

Οι απόψεις μας για τα θέματα της ενισχυμένης συνεργασίας, όπως αναφέραμε και εισαγωγικά είναι εποικοδομητικές. Γενικά τασσόμαστε υπέρ ενός περισσότερο ευέλικτου συστήματος (άρση ομοφωνίας), που να επιτρέπει στη πράξη την ανάληψη πρωτοβουλιών ενισχυμένης συνεργασίας. Υποστηρίζουμε παράλληλα ότι πρέπει μέσω αυτών των πρωτοβουλιών να μην διαταράσσεται το κοινοτικό κεκτημένο, οι πρωτοβουλίες αυτές να είναι ανοικτές σε όλα τα κ-μ, να αναλαμβάνονται από την πλειοψηφία των κ-μ και να αποτελούν έσχατη λύση αφού έχουν εξαντληθεί τα περιθώρια κοινής δράσης. Σε περίπτωση που η ενισχυμένη συνεργασία επεκταθεί και σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας (2<sup>ος</sup> Πυλώνας), κάτι που βρίσκει την Ελλάδα θετική, θα πρέπει κατ' εξαίρεση να διατηρείται το δικαίωμα της αρνησικυρίας.

### **Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων**

#### *Πρόσφατες Εξελίξεις*

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας (3-4/6/1999) αποφάσισε να εκπονηθεί ένας Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πρόσφατα συμφωνήθηκε ότι ο Χάρτης δεν πρέπει α) να διευρύνει τις αρμοδιότητες της Ε.Ε., β) να καθιστά αναγκαία την αναθεώρηση των Συνταγμάτων και γ) να συνεπάγεται πρόσθετα δημοσιονομικά βάρη.

Όμως παραμένουν πολλά επίμαχα ζητήματα σχετικά με το εγχείρημα της σύνταξης αυτού του Χάρτη: το αν θα είναι νομικά δεσμευτικός η απλή



διακήρυξη, οι κατηγορίες των δικαιωμάτων που θα περιληφθούν στον Χάρτη, η σχέση του Χάρτη με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κ.α. Σε κάθε περίπτωση δε, ο Χάρτης θα πρέπει να έχει ως σημείο αναφοράς τα Κοινοτικά θεσμικά όργανα και όχι τα αντίστοιχα των κρατών μελών.

Οι συνεδριάσεις της Συνέλευσης συνεχίζονται με την επεξεργασία και διατύπωση των διατάξεων τόσο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα των πολιτών όσο και για τα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα. Στόχος είναι να εξεταστεί ένα πρώτο κείμενο από το άτυπο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Biarritz (13-14/10/2000). Ο Αντιπρόεδρος κ. De Vigo, ένεκα απουσίας για προσωπικούς λόγους του κ. Herzog (ο οποίος έχει υποβάλει την παραίτησή του), ενημέρωσε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Feira για την πορεία των εργασιών της Συνέλευσης και τις προοπτικές υποβολής οριστικού σχεδίου στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας.

#### Οι Θέσεις της Ελλάδας

Η Ελλάδα είναι υπέρμαχος της υιοθέτησης ενός, νομικά δεσμευτικού, Χάρτη Θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ε.Ε. στον οποίο να ενσωματώνονται και οι δύο κατηγορίες δικαιωμάτων (ατομικά και πολιτικά δικαιώματα αφενός, και οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα αφετέρου).

#### Απασχόληση – Ανταγωνιστικότητα: οι αποφάσεις της Λισσαβώνας

##### Πρόσφατες Εξελίξεις

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας υιοθέτησε μια στρατηγική (Lisbon Strategy) που επεκτείνεται πλέον σε κάθε κοινοτική δραστηριότητα στον τομέα της απασχόλησης, της κοινωνικής συνοχής

και της καινοτομίας. Συγκεκριμένα, το Συμβούλιο αποφάσισε τα επόμενα βήματα για την υλοποίηση της πολιτικής αυτής :

*1. Σχέδιο Δράσης για την ηλεκτρονική Ευρώπη.*

Υιοθετήθηκε το Σχέδιο Δράσης της Ε Επιτροπής για την ηλεκτρονική Ευρώπη (e-Europe), με το οποίο καλούνται τα κ-μ και οι εμπλεκόμενοι οργανισμοί να εξασφαλίσουν την εφαρμογή του μέχρι το 2002 και, βραχυπρόθεσμα, να μειώσουν το κόστος πρόσβασης στο Internet. Η Ε Επιτροπή θα παρουσιάσει σχετική Έκθεση στο Ε Συμβούλιο της Νίκαιας.

*2. Η δημιουργία Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.*

Στόχος είναι η δημιουργία στον ευρωπαϊκό χώρο, έως το 2001, άριστης τεχνολογικής και επιστημονικής υποδομής καθώς και η συμφωνία με τις ΗΠΑ για τη δημιουργία δικτύου διαρκούς επικοινωνίας μεταξύ ευρωπαϊκών και αμερικανικών ερευνητικών και εκπαιδευτικών κέντρων.

*3. Ευρωπαϊκή Χάρτα για τις Μικρές Επιχειρήσεις.*

Μετά την υιοθέτηση της Χάρτας, το Ε Συμβούλιο εστιάζει την προσοχή του στην κατάρτιση ενός πλαισίου για την πολιτική έναντι των (μικρών) επιχειρήσεων, επί τη βάση του σχεδίου 5ετούς Προγράμματος (Work Programme) της Ε Επιτροπής για την πολιτική των επιχειρήσεων.

*4. Ολοκλήρωση της Εσωτερικής Αγοράς.*

Το Ε Συμβούλιο αναγνώρισε τα βήματα που έγιναν για την ολοκλήρωση της αγοράς. Απομένει όπως η Επιτροπή παρουσιάσει (α) έκθεση για την εξέλιξη της αγοράς ενέργειας (Μάρτιος 2001) και (β) οριστική έκθεση για τον «ενιαίο ευρωπαϊκό ουρανό» (1<sup>ο</sup> ήμισυ 2001). Ομοίως καλούνται

το Συμβούλιο και το Ε Κοινοβούλιο να επισπεύσουν την επεξεργασία οδηγίας για το ξέπλυμα χρημάτων και την οδηγία για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (UCITS). Επίσης, ενθαρρύνεται η ταχεία εφαρμογή της πρωτοβουλίας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων «Καινοτομία 2000» και τονίζεται ο ρόλος, τον οποίο μπορεί να παίξει η δημόσια διοίκηση για την ανταγωνιστικότητα της Ένωσης.

### **Κοινή Ευρωπαϊκή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας (ΚΕΠΑΑ)**

#### **Γενικές Πληροφορίες**

Με τη Συνθήκη του Maastricht δημιουργήθηκε ο θεσμός της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο οποίος εντάχθηκε στο ενιαίο θεσμικό της πλαίσιο ως δεύτερος πυλώνας, χωρίς, παρά ταύτα να χάσει τον διακυβερνητικό χαρακτήρα του. Κύριο χαρακτηριστικό του θεσμού είναι η εισαγωγή της πολιτικής ασφάλειας ως αναπόσπαστου στοιχείου της εξωτερικής δράσης της Ε.Ε. Παράλληλα, αφήνεται ανοικτό το ενδεχόμενο οριοθέτησης μιας κοινής αμυντικής πολιτικής, με απώτερο πιθανό στόχο την κοινή άμυνα.

Με τη Συνθήκη του Amsterdam, η Ε.Ε προικοδοτήθηκε με τη δυνατότητα ανάληψης αποστολών για τη διαχείριση κρίσεων. Οι λεγόμενες τύπου Petersberg αποστολές καλύπτουν δραστηριότητες από την ανθρωπιστική παρέμβαση και τη διάσωση μέχρι την ανάληψη καθηκόντων διατήρησης της ειρήνης ή και επιβολής της με στρατιωτικές δυνάμεις. Προβλέπεται, δηλαδή, διαχείριση κρίσεων με στρατιωτικά αλλά και με πολιτικά μέσα.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στην Κολωνία (3-4.6.1999) έθεσε τις βάσεις για την υλοποίηση των προβλέψεων της Συνθήκης για την Κοινή



Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΚΕΠΑΑ). Τα κύρια σημεία των αποφάσεων της Κολωνίας είναι τα εξής: α) η ΚΕΠΑΑ επιδιώκει την ενίσχυση της Εξωτερικής Πολιτικής της Ε.Ε. και δεν προβλέπει συλλογική άμυνα, καθήκον που παραμένει στο ΝΑΤΟ καθόσον αφορά στα μέλη του, β) η πορεία προς την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής ασφάλειας και άμυνας αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Ελσίνκι (10-11.12.1999) προχώρησε στη διατύπωση των αρχών που θα διέπουν την ΚΕΠΑΑ. Αναγνωρίστηκε η πρωτοκαθεδρία του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών για τη διατήρηση της Διεθνούς Ειρήνης. Κατέστη επίσης σαφές ότι, με την ανάπτυξη αυτόνομων στρατιωτικών δυνατοτήτων, δεν επιδιώκεται η δημιουργία ευρωπαϊκού στρατού, αλλά η δημιουργία αυτόνομων στρατιωτικών δυνατοτήτων της ΕΕ, μέσω εθελοντικών προσφορών των κρατών-μελών της. Ο Γενικός Στρατιωτικός Στόχος προβλέπει όπως, μέχρι το 2003, η ΕΕ είναι σε θέση να αναπτύσσει μέσα σε 60 ημέρες και να διατηρεί για ένα τουλάχιστον χρόνο στρατιωτικές δυνάμεις 50-60 χιλιάδων ατόμων, ικανών να χειρίζονται όλο το φάσμα των αποστολών τύπου Petersberg. Για την επίτευξη του στόχου αναγνωρίστηκε η ανάγκη θέσπισης «κριτηρίων απόδοσης» για τις εθνικές δυνάμεις που θα διατεθούν. Επίσης, αποφασίσθηκε η σύσταση νέων πολιτικών και στρατιωτικών οργάνων στα οποία θα ανατεθεί το καθήκον της πολιτικής καθοδήγησης και της στρατιωτικής διεύθυνσης των επιχειρήσεων.

#### Πρόσφατες Εξελίξεις

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Feira, στις 19 και 20.6.2000, ελήφθησαν οι πολιτικές αποφάσεις για την περαιτέρω πορεία της ΚΕΠΑΑ. Κυρίως εγκρίθηκαν οι ρυθμίσεις που θα διέπουν τις σχέσεις με τις Τρίτες Χώρες

(μέλη NATO εκτός Ε.Ε. και υποψήφιος για ένταξη στην Ε.Ε. χώρες εκτός NATO), καθώς και οι σχέσεις με το NATO, κατά το μεταβατικό στάδιο ανάπτυξης της ΚΕΠΑΑ. Κύριος γνώμονας για τη θέσπιση των ρυθμίσεων αυτών υπήρξε η ισχυρή πολιτική βούληση για εποικοδομητική συνεργασία με τους Τρίτους, λαμβάνοντας, όμως, υπόψη την αρχή της διαφύλαξης της αυτονομίας της Ε.Ε. στη λήψη αποφάσεων στα πλαίσια της ΚΕΠΑΑ. Η συνεργασία με τους Τρίτους αφορά το επιχειρησιακό στάδιο αλλά όχι το στάδιο λήψης αποφάσεων. Η επιβεβαίωση της κρίσιμης αυτής αρχής στη Feira, που διαφοροποιεί ουσιαστικά την ΚΕΠΑΑ σε σχέση με τη ΔΕΕ, έχει προκαλέσει τις ισχυρές αντιδράσεις της Τουρκίας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έθεσε επίσης τους γενικούς στόχους για τη διαχείριση κρίσεων με μη στρατιωτικά μέσα, αλλά και εκείνους που αφορούν στη δημιουργία αστυνομικών σωμάτων ικανών να συμμετέχουν σε διαχειρίσεις κρίσεων. Αποφάσεις για την τροποποίηση της Συνθήκης δεν ελήφθησαν διότι θεωρήθηκε ότι δεν ήταν άμεσα αναγκαίο πριν υπάρξει μια ολοκληρωμένη εκτίμηση των θεσμικών απαιτήσεων της ΚΕΠΑΑ. Τέλος, ανατέθηκε στη Γαλλική Προεδρία να παρουσιάσει τον προσεχή Δεκέμβριο στη Νίκαια, προτάσεις για τις λειτουργίες εκείνες της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) που θα ήταν χρήσιμο να απορροφηθούν από την ΚΕΠΑΑ.

#### Οι Θέσεις της Ελλάδας

Η ουσιαστική συμμετοχή μας στα πρώτα βήματα της Ευρωπαϊκής Ασφάλειας και Άμυνας θα αποτελέσει τη βάση για την επιδίωξη των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων μας για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση μέσω της ανάπτυξης κοινής ευρωπαϊκής άμυνας. Επιθυμούμε τα αναγκαία βήματα να γίνουν με ταχείς ρυθμούς. Είναι



όμως γνωστό ότι τους στόχους μας αυτούς δεν συμμερίζονται ορισμένοι εταίροι μας. Γνωρίζουμε, επίσης, ότι άλλοι έχουν εσωτερικούς συνταγματικούς ή πολιτικούς φραγμούς. Η εποικοδομητική αποχή σήμερα και η ενισχυμένη συνεργασία αύριο, είναι δυνατόν να αποτελέσουν την ασφαλιστική δικλείδα. Στην πορεία αυτή, θα πρέπει να διαφυλάξουμε τη θεσμική ακεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναγνωρίζουμε το γεγονός ότι η ευρωπαϊκή ασφάλεια είναι αδιαίρετη και, ως εκ τούτου, υποστηρίζουμε τη στενή συνεργασία με άλλες ευρωπαϊκές χώρες και το ΝΑΤΟ, αλλά κατά τρόπο που να μη θίγεται η αυτονομία της ΕΕ στη λήψη αποφάσεων ή στη σύνθεση και λειτουργία των οργάνων της.

Οι βραχυπρόθεσμες επιδιώξεις μας στοχεύουν στην ενεργό συμβολή και παρουσία στις εξελίξεις που σχετίζονται με την ανάπτυξη του Γενικού Στρατιωτικού Στόχου και τα υπό δημιουργία μόνιμα όργανα διαχείρισης κρίσεων. Δεδομένου, δε, ότι η μεγαλύτερη πρόκληση για την Ευρωπαϊκή Ασφάλεια και Άμυνα, στο άμεσο μέλλον, αναμένεται να είναι η ανάπτυξη στρατιωτικών δυνατοτήτων, αυτό που προέχει είναι να επιτύχουμε όρους που να μας επιτρέπουν την, καταρχάς, συμμετοχή, με προοπτική σταδιακής αλλά ταχείας προσαρμογής μας στις ανάγκες του εγχειρήματος.

Κύριο στοιχείο για τη λειτουργικότητα των ευρωπαϊκών στρατιωτικών δυνατοτήτων είναι η ικανότητα ανάληψης αυτόνομων επιχειρήσεων σε διάφορους τομείς από πολυδύναμες εθνικές περιφερειακές στρατιωτικές διοικήσεις. Η διακλαδικότητα, επομένως, θα αποτελέσει το θεμέλιο λίθο του Γενικού Στρατιωτικού Στόχου. Τούτο δημιουργεί νέα δεδομένα για τις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις.



Στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων με μη στρατιωτικά μέσα, είναι απαραίτητη η καλλίτερη δυνατή εκμετάλλευση της εμπειρίας μας στα θέματα πολιτικής προστασίας. Εκείνο, όμως, που προέχει είναι η δημιουργία κατάλληλα εκπαιδευμένου αστυνομικού σώματος για ειρηνευτικές επιχειρήσεις αλλά και ανακριτών και ποινικών δικαστών. Είναι φανερό ότι για την επίτευξη των στόχων αυτών απαιτείται συλλογική δουλειά από τα Υπουργεία Εξωτερικών, Άμυνας, Εσωτερικών Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης. Είναι πολύ πιθανόν οι υπάρχουσες δομές να μην επαρκέσουν για την αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών. Δεν θα πρέπει να διστάσουμε, όμως, να επιφέρουμε τις αναγκαίες αλλαγές.

### **Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις**

#### *Γενικές Πληροφορίες*

Ο τομέας αυτός αντιμετωπίστηκε νομοθετικά για πρώτη φορά από την Συνθήκη του Μάαστριχτ με την μορφή τη διακυβερνητικής συνεργασίας μεταξύ των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περιελάμβανε θέματα ασύλου και μετανάστευσης, αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας.

Στα χρόνια που μεσολάβησαν μέχρι την Συνθήκη του Άμστερνταμ υιοθετήθηκε πληθώρα νομικών πράξεων, πολλές όμως από αυτές δεν είχαν δεσμευτικό περιεχόμενο λόγω του μη κοινοτικού χαρακτήρα τους, έβαλαν όμως τα θεμέλια για την συνεργασία των Κ-Μ σε επίκαιρα θέματα κοινού ενδιαφέροντος, όπως η κοινή πολιτική θεωρήσεων, οι προϋποθέσεις ελεύθερης κυκλοφορίας προσώπων, η καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξеноφοβίας, της διακίνησης ναρκωτικών, της εμπορίας ανθρώπων, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών ή της

Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την έκδοση, καθώς και την δημιουργία της Ευρωπαϊκής Αστυνομίας (EUROPOL).

### Πρόσφατες Εξελίξεις

Με δεδομένη την αύξηση και την ποιοτική εξέλιξη του οργανωμένου εγκλήματος αλλά και την αποφασιστικότητα των ευρωπαϊκών κρατών να την αντιμετωπίσουν, φθάνουμε στην Συνθήκη του Άμστερνταμ η οποία, αφ' ενός κοινοτικοποιεί τον τομέα του ασύλου της μετανάστευσης και της δικαστικής συνεργασίας στις αστικές υποθέσεις, αλλά διατηρεί τον διακυβερνητικό χαρακτήρα στους τομείς της αστυνομικής και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις μεταξύ των Κ-Μ.

Τον Οκτώβριο του 1999 συνήλθε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο TAMPERE της Φιλανδίας με αποκλειστικό στόχο την εγκαθίδρυση ενός χώρου Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, χαράσσοντας τις κατευθυντήριες γραμμές για δραστικές και νεωτεριστικές πολιτικές στην εξυπηρέτηση τόσο των πολιτών της Ένωσης όσο και των υπηκόων τρίτων κρατών οι οποίοι νόμιμα διαμένουν σ' αυτήν. Όρισε προτεραιότητες και χρονοδιάγραμμα για υιοθέτηση πολιτικών στους τομείς, π.χ. της εναρμόνισης των προϋποθέσεων χορήγησης ασύλου, στο δικαίωμα για οικογενειακή επανένωση των υπηκόων τρίτων κρατών που διαμένουν στην Ε.Ε., στην προστασία των θυμάτων με την μορφή της δωρεάν συνδρομής νομικών ή δικαστικών υπηρεσιών κατά την εξέταση των υποθέσεών τους σε οποιοδήποτε Κ-Μ της Ένωσης, στην δημιουργία Ευρωπαϊκής Εισαγγελικής Αρχής, στην αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις, στην προσέγγιση των νομοθεσιών στις ποινικές, στην καταπολέμηση του εγκλήματος στον

κυβερνοχώρο, στην καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος με την μορφή των δικτύων της εμπορίας ανθρώπων, ξεπλύματος χρήματος, διακίνησης ναρκωτικών, στην καταπολέμηση της παιδικής εγκληματικότητας κ.λ.π.

#### Οι Θέσεις της Ελλάδας

Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά στις εργασίες προώθησης των πολιτικών αυτών, έχει δε καταθέσει τις δικές της προτεραιότητες-προτάσεις στους τομείς του Ασύλου-Μετανάστευσης και καταπολέμησης του Διασυνοριακού Εγκλήματος. Συγκεκριμένα, η χώρα μας πρότεινε συνεργασία μέσω κοινοτικής ενίσχυσης ως προς ορισμένα ζητήματα τεχνογνωσίας αναφορικά με τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, καθώς επίσης μέτρα προσέγγισης νομοθεσιών και πρακτικών πάταξης της παράνομης μετανάστευσης, συμπεριλαμβανομένων του διαλόγου με τις τρίτες χώρες καταγωγής των παρανόμων μεταναστών και της σύναψης κοινοτικών συμφωνιών επανεισδοχής. Όσον αφορά το Άσυλο, η Ελλάδα ζήτησε την λήψη μέτρων για την επίτευξη ενός ελάχιστου ομοιόμορφου επιπέδου προστασίας των βιαίως μετακινουμένων πληθυσμών, παράλληλα με την ενοποίηση κανόνων ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου, όπως ελάχιστων εγγυήσεων εξέτασης αιτημάτων ασύλου και κοινών όρων υποδοχής των αιτούντων άσυλο.

Αναφορικά, τέλος, με την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, η Ελλάδα εστιάζει το ενδιαφέρον της στην πρόληψη της εγκληματικότητας, ιδιαίτερα των νέων, μέσα από την ενίσχυση της τεχνικής-επιστημονικής συνεργασίας στο πλαίσιο μιας ευρύτερης κοινωνικής, πολιτικής, οικονομικής και πολιτισμικής ανάπτυξης. Ιδιαίτερα δε για την περιοχή των Βαλκανίων, η Ελλάδα πρότεινε την



ανάληψη πρωτοβουλίας με στόχο την πρόληψη και αντιμετώπιση της οργανωμένης εγκληματικότητας.

Παράλληλα η χώρα μας εφαρμόζει πλήρως τις Συνθήκες SCHENGEN από 1.1.2000 όσον αφορά την κατάργηση των ελέγχων στα θαλάσσια σύνορα και από 26.3.2000 όσον αφορά την κατάργηση των ελέγχων στα Αεροδρόμια που δέχονται πτήσεις από και προς τον χώρο SCHENGEN.

Το κεκτημένο SCHENGEN αποτελεί την πρώτη ουσιαστική υλοποίηση της πολιτικής της ενισχυμένης συνεργασίας η οποία μέχρι το τέλος του τρέχοντος έτους θα ισχύει σε επίπεδο 13 Κ-Μ, με την εξαίρεση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας.

Τέλος, η Ελλάδα μετά από την τρομοκρατική ενέργεια σε βάρος του Στρατιωτικού Ακολούθου της Πρεσβείας των Ην. Βασιλείου στην Αθήνα, ζήτησε από τους εταίρους μας στην Ε.Ε., στο πλαίσιο της Συνόδου Κορυφής της Φέϊρα, την προώθηση της συνεργασίας και τον συντονισμό των ευρωπαϊκών δυνάμεων στον αγώνα καταπολέμησης της τρομοκρατίας, θέτοντας τις ελληνικές υπηρεσίες στη διάθεση της Ε.Ενωσης για την επίτευξη του στόχου αυτού.

### Διοικητική και Οργανωτική Στήριξη της Ευρωπαϊκής μας Πολιτικής

Η ευρωπαϊκή πολιτική της χώρας δεν είναι μόνο εξωτερική, είναι και εσωτερική πολιτική. Για να λειτουργήσει στον κεντρικό πυρήνα της Ευρώπης, η Ελλάδα δεν φθάνει να διαδηλώσει προς τα έξω τη θέληση της, αλλά και να μπορεί να συμμετάσχει στο σχεδιασμό και την εφαρμογή των αποφάσεων. Δυστυχώς αυτή η πτυχή του θέματος δεν μας έχει ως τώρα απασχολήσει επαρκώς. Άπτεται βεβαίως του γενικότερου

εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης, αλλά έχει και ορισμένες ιδιαίτερες διαστάσεις.

Σε πολλά υπουργεία οι «Διευθύνσεις ΕΟΚ» αποτελούν χώρους χαμηλής προτεραιότητας και συνεπώς η στελέχωση και ο εξοπλισμός τους είναι αντίστοιχα. Εκτιμάται ότι σε επίπεδο στελεχών, οι υπηρεσίες αυτές σήμερα απασχολούν συνολικά λιγότερα 200 άτομα. Ιδιαίτερα ενόψει και της ελληνικής προεδρίας το α' εξάμηνο του 2003 απαιτείται επείγουσα αναβάθμιση τόσο ποσοτική όσο και κυρίως ποιοτική.

Σχετικό με τα προαναφερθέντα είναι και το πρόβλημα του ανεπαρκούς ρυθμού ενσωμάτωσης του κοινοτικού δικαίου στο εθνικό δίκαιο. Για το θέμα αυτό δεχόμαστε συνεχείς παρατηρήσεις από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Τέλος παρά το ότι η χώρα διαθέτει μια υψηλού επιπέδου τεχνογνωσία για το «κοινοτικό κεκτημένο», δεν έχει ως τώρα κινητοποιηθεί επαρκώς για την παροχή στήριξης προς τις γειτονικές μας χώρες, στερούμενη έτσι ενός σημαντικού πυλώνα εξωτερικής πολιτικής. Αιτία είναι και πάλι οι προαναφερθείσες διοικητικές και οργανωτικές ανεπάρκειες.

Για τα θέματα αυτά το Υπουργείο Εξωτερικών προτίθεται να υποβάλλει σύντομα μια ολοκληρωμένη πρόταση με βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα μέτρα που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα αυτά.

\*\*\*